

REMISSVAR

SOU 2017:85 Rekrytering av framtidens domare

(Ert diarienummer Ju2017/08641/DOM)

Tingsrätten delar utredningens beskrivning av rekryteringsläget och de konsekvenser detta medför. Vi anser dock att denna beskrivning borde ha föranlett ytterligare utredningsåtgärder. Till exempel saknas en undersökning av varför ordinarie domare lämnar domstolarna. En undersökning där de ordinarie domare som lämnat domstolarna fått komma till tals och förklara varför de lämnat och vad som skulle ha kunnat få dem att stanna kvar hade tillfört ett nödvändigt underlag inför bedömningen av vilka åtgärder som kan förbättra såväl rekryteringsläget som viljan att stanna kvar i domstol. Det är visserligen viktigt att få tillräckligt antal kvalificerade sökande till de utannonserade anställningarna men det är också viktigt att behålla de domare som redan är anställda.

På det övergripande planet är vi tveksamma till om de förslag som utredningen lagt fram kommer att leda till en positiv utveckling av rekryteringsläget i någon större utsträckning.

Vi lämnar därutöver följande synpunkter.

Adjungering

Vi är i huvudsak positiva till förslaget om adjungerade råd. Däremot anser vi att det eventuellt kan uppstå en olycklig sammanblandning mellan dessa anställningar och de externa adjunkter som finns enligt nuvarande reglering och som enligt förslaget ska vara kvar. Vi anser därför att det bör övervägas om inte dagens system med externa adjunkter bör utgå. Vi vill vidare betona viktigen av att kostnaderna för de adjungerade råden inte belastar underrätternas budget. Detta är särskilt viktigt eftersom lönen som föreslås för de adjungerade råden överstiger vad tf. rådmän vanligen tjänar, samtidigt som tf. rådmän, mot bakgrund av sin tidigare yrkeserfarenhet, kan förväntas bidra till den dömande verksamheten i större utsträckning än de adjungerade råden. Det är även viktigt att underrätterna får delta i rekryteringsförfarandet och att det finns en möjlighet för underrätterna att avbryta anställningen i förtid om det adjungerade rådet visar sig vara olämplig för uppdraget.

Den särskilda domarutbildningen

Vi är i och för sig positiva till förslaget att utbilda fler assessorer även om det kan ifrågasättas om detta är en åtgärd som mer än marginellt kommer att bidra till att fler kommer att söka anställning som ordinarie domare. Utredningen verkar utgå från att ett i absoluta tal större antal utbildade assessorer kommer att leda till att fler assessorer också söker en ordinarie domaranställning. I denna del hade det varit värdefullt om utredningen genomfört en enkät bland de assessorer som lämnat överrätterna för exempelvis tio år sedan utan att återvända, för att få kunskap om varför dessa inte sökt sig tillbaka till domstolarna. Om anledningen till att många assessorer idag avstår från att söka är att domaryrket inte framstår som tillräckligt attraktivt kommer inte förslaget att leda till någon påtaglig ökning av antalet sökande till ordinarie domaranställningar. Kostnadseffektiviteten av förslaget kan därför ifrågasättas.

Vad gäller ansökningsförfarandet till den särskilda domarutbildningen är det viktigt att detta moderniseras jämfört med hur det är idag. Det bör i betydligt större utsträckning likna hur man söker andra juristyrken. Lämpligen bör även

personalvetarutbildade personer delta i rekryteringen. Sådana ändringar kan göra det attraktivare att söka till den särskilda domarutbildningen. Det borde även göra det enklare för de personer som söker sig till utbildningen efter att först ha provat på något annat yrke efter notarietiden att hävda sig i konkurrensen.

Vi är tveksamma till hur utredningens förslag om att sökandena redan vid antagningen ska få besked om vilken underrätt de kommer att placeras vid efter överrättsåret kommer att kunna realiseras, bl.a. med hänsyn till den stora personalomsättning som råder. Dessutom kan en sådan ordning leda till att vissa sökande kommer att avböja en plats om de får besked om placering vid en viss underrätt som inte framstår som attraktiv för just den personen. Det finns alltså en risk att en sådan ändring kommer att leda till färre antal sökande. Det viktiga för att göra det attraktivt att söka till den särskilda domarutbildningen, i detta hänseende, är att placeringsförfarandet till underrätt är flexibelt och föregås av en mer långsiktig planering. Det fästs idag för stor vikt vid börjedsprincipen när fiskaler placeras vid underrätterna. Exempelvis borde anknytning till en viss ort kunna vara utslagsgivande, i förlängningen kan en sådan ordning även medföra att det kommer att bli fler sökande till ordinarie anställningar på den orten. Vi delar uppfattningen att det är viktigt att fiskalerna, i så stor utsträckning som möjligt, fullgör hela sin underrättstid vid en och samma domstol. Det är därför viktigt att utbildningsplatserna i underrätterna fördelas på ett sätt så att behovet av ett byte av utbildningsplats blir så litet som möjligt. Ett mer flexibelt placeringsförfarande jämfört med dagens skulle förmodligen minska risken för att fiskaler byter underrätt.

Bättre möjligheter för assessorer att arbeta i underrätt

Vi är positiva till förslaget om att förbättra möjligheterna för assessorer att tjänstgöra i underrätt. Det är då viktigt att sådan tjänstgöring anses som mera meriterande när personen sedan söker en ordinarie domaranställning än vad som är fallet idag.

Domarnämnden

Vi anser att det finns utrymme för att ytterligare professionalisera Domarnämnden. Enligt vår uppfattning är Domarnämndens handläggningstider idag alltför långa. Det kan t.ex. gå lång tid från det att ansökningstiden gått ut och referenser samlats in till dess att Domarnämnden beslutat vilka sökande som ska tas ut till intervjuer för chefstjänster. Denna hantering skulle kunna snabbas upp t.ex. genom ett per capsulam-beslut av nämnden. Ett snabbt och effektivt rekryteringsförfarande är mycket viktigt för att attrahera kvalificerade sökande.

Sekretess

Vi har inget att invända mot förslaget om att en tidsmässigt avgränsad sekretess ska råda i anställningsförfarandet. Det framstår dock för oss som oklart hur denna regel förhåller sig till dagens system med intresseanmälningar, som såvitt vi förstår föreslås vara kvar. Enligt utredningens förslag kommer endast behöriga sökanden att ha partsinsyn och därigenom kunna se vilka andra som sökt anställningen. Detta torde innebära att den som gjort en intresseanmälan inte kommer att kunna se övriga sökanden om inte han eller hon väljer att söka anställningen, vilket delvis går emot själva syftet med en intresseanmälan.

I detta ärende har lagmannen Catarina Barketorp beslutat. I handläggningen har även chefsrådmännen Karin Göransson och Johan Rosén samt tingsfiskalen Philip Forsberg (föredragande) deltagit.

Catarina Barketorp

Philip Forsberg